

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

CVII. An Matrimon. sit verè Sacramentum teste S. Scriptura?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

QVÆSTIO CVII.

*Ordinationis equalis Materia, Forma,
Minister, Effectus, et Ceremonia?*

LUTHERO-CALVINIANI non agnoscunt Chirotoniam: non Verbum Sacramentale certum & efficax; non effectum Characterem, non Ceremoniam Vnctionis: ut confecta & superstitiosa. Volunt Ministerium Ecclesiasticum esse merum Officium functionis: hocque cessante cessare. Hinc illi, qui hodie Presbyter aut Diaconus est; cras, motus officio, est laicus.

SVADET contra Vnctionem & Rasuram *Kemnit pag. 1171. ita.* 1. Christus & Apostoli non sunt illis vsi. 2. In historia Ecclesiastica nullum extat exemplum. 3. S. Patres Vtriusque; nil meminerunt, præter supposititios libros Cypriani & Anacleti. 4. In Ecclesia Græca non fuit usitata usque ad annum 1200. 5. Ritus est Iudaicus, ait *Calvinus §. 20. 31.*

AUTOR. I. Materia Principalis Sacri Ordinis est Impositio manuum. 1. Liquet supra Scripturis. &c. Minus principalis tamē etiam essentialis, est porrectio calicis, & Euangelii: de quibus nil in Scriptura. Ac licet in Confirmatione fiat etiam Impositio manuum; accidētaria tamen est tibi; primariū verò Christma. 2. ha Traditio Pontificū, Cōcilorū, Patrū, & pars Potior Theologorū. Itaq; Sacerdotes ordinantur, cum dicitur ad porrectionē; *Accipe potestatem sacrificium offerendi;* & ad Chirotoniam, *Accipe Sp. Sanctum* Et hæc est Forma, seu Verbum Sacramentale: Actio utraque est una Ordinatio.

II. Effectus est duplex: 1. Potestas spiritalis perpetua cum indelibili characterē: 2. Gratiā gratū faciens, ad fungēdū munere. Cyp. serm. de ablut. pedū *Nemo S. Ordines iterū renouat.* Sic & Aug. &c.

III. Minister solus est Episcopus ordina-

tus: Nec aliter factos agnouit vnquā Ecclesia. **IV.** Vnctio est ceremonia verè Sacramentalis; non autem Rasura.

DICO AD I. Kemnitius toties ex proposito mentitur. 1. Nam etsi de Christo & Apostolis nil scriptum; tamen S. Dionys. l. hierarch. c. 4. Pontificem vni sacro oleo in Consecratione, Traditū esse ab Apostolis. 2. Eusebius l. 10. hist. Ecclesie 4. Metaphrastes in vita S. Chrysostomi. &c. Vnctionis meminerūt. 3. Patres Item, ut Pacianus ep. 3. Greg. in 4. Reg. 3. &c. 4. Contrarium docent Dionysius, Euseb. Metaphrastes. 5. Non est Iudaismus, uti reb⁹, quibus & Iudei sunt vsi: sed modus ac finis vti illi illum constituunt.

XI. DE MATRIMONIO.

QVÆSTIO CVIII.

An Matrimonium sit verè Sacramentum teste S. Scriptura?

LUTHERVS de Capt. Babil. negat quod nec Signum habeat à Deo institutum; nec Gratiā promittit.

II. CALVINVS *Inst. l. 4. c. 19 §. 34.* ait, Non magis rationem Sacramenti conuenit Matrimonio, quàm agriculturæ, aut confectioni.

III. MELANCH. *HON in Loch.* & Kemnit *pag. 121.* agnoscunt in Matrimonio Mandatum Dei, & p. eius sum gratiā; sed non iustificantis à peccato; ac proinde negant propiè dici Sacramentum, ut sunt Baptismus & Cœna: esse tamen alio modo.

SVADENT istis. LUTHERUS, CALVINUS, ERASMUS, BEZA, in Eph. 5. *Sacramentum hoc coniugium est;* tria volunt. 1. Papiste ex sola voce hac definiunt Matrimonium esse Sacramentum; cum græcè sit *μυστήριον*. 2. Intelligent ibi coniunctio Christi & Ecclesiæ; non viri & femine: Hoc enim quotidianum est; non mysterium. Vnde ait; *Ego autem dico, in Christo & Ecclesia.* 3. Sic & Aug. tract. 9. in Ioan. *Erunt*

Erunt duo in carne una, hoc est Sacramentum magnum.

AUTOR. Matrimonium est à Deo Institutum bifariam. 1. Physicè ut duorum est coniunctio ad prolificandum. Sic à Deo esse, ac bonum, negabant hæretici veteres: Vide *Genes. p. 3. q. 23.* At bonæ sunt nuptiæ: teste S. Scriptura, *Genes. 2. Non est bonum hominem esse solum.* &c. Aug. l. 9. in Gen. ad lit. c. 7. Concilium Gangrense & Bracarense hæreses eas damnarunt.

2. Christianè; ut duorum coniunctio est rei sacræ significatio, sanctificans eosdem. Sic Matrimonium esse Sacramentum negant Lutheri & Calvinistæ. At contra Apostolum *Eph. 5.* Vbi tria: 1. Sacramentum propriè dictum: 2. Idque in coniunctione viri & feminae; non Christi & Ecclesiæ: 3. Nec Adami ac Euvæ.

II. Matrimonium est SIGNVM REI SACRÆ. Quia habet annexam gratiæ promissionem, quæ cum solius esse Dei debeat ac possit; à Deo Institutione Matrimonii factam esse necesse est. 1. Illud dant vtrò Melancthon in *Apolog. Conf. August.* art. 13. Calvinus *Instit. l. 4. c. 19 § 2.* Kemnitius *p. 2 Exam. pag. 13.* Quare Matrimonium est & contractus civilis, & Mysterium rei sacræ. 2. Ita S. Amb. in *Eph. 5.* *Mysterium Sacramentum grande in unitate viri ac femina esse significat.* Ita Hieron. Chrys. August.

Vnde Sectarii student errori dicentes; intelligi coniunctionem Christi & Ecclesiæ; non viri & feminae. Quia, *Hoc demonstrativum est rei præcedentis, scilicet illius: Relinquet homo patrem, &c. & erunt duo in carne una;* Hoc magnum est.

Item, quia caput totum tractat de coniugio, ut re grandi; quæ terminetur in Christum & Ecclesiam. Vnde Aug. l. 1. de nupt. c. 21. *Quod in Christo & in Ecclesia est magnum Sacramentum, hoc est in singulis viris & vxoribus minimum; sed tamen coniunctionis inseparabile Sacramentum.* Itaque Matrimonium, quæ est *vinculum insolubile;* magnum est Sacramentum in Christo & Ecclesia; quæ est *signum sacræ coniunctionis;* sic magnum est Sacramentum in Christo, at minimum in hominibus, qui Christo comparati, minimi sunt. Notanda distinctio.

Neq; hoc magnum Sacramentum referri potest ad Adam & Euam, ut vult S. Hier. licet significarunt Christum & Ecclesiam: Quia sermo est de futuro, *Relinquet;* Et Protoplastæ non habebant patrem & matrem: Nec dixit, *Ego relinquam,* de se; sed de posteris indefinitè, *Homo.* Sic & Dominus, *Matth. 19. Quod Deus coniunxit, indefinitè, homo non separat;* at protoplastæ iam erant morte separati: ergo de iis esse sermo nequibat. Non enim dicit; *Sacramentum hoc magnum Fuit;* sed *Est.*

III. GRATIÆ PROMISSIO est adiuncta Institutioni. Quia Matrimonium est signum tum Coniunctionis Christi & Ecclesiæ: Tum & Spiritualis Charitatis mutuae, in qua Christo adhæret Ecclesia per Fidem, & spem, subiecta ei per Obedientiam. Et hanc Spiritalem coniunctionem maximè vrgit Paulus. Quia per hanc Christus est iunctus Ecclesiæ soli ut sponsus; per naturæ conformitatē verò iunctus est toti humano generi. Quia Viri & feminae coniunctio illam spiritalem maximè significat; unde *magnum est*

Sacramentum

Sacramentum. Quia sic, 1. Tim. 2. *Saluabitur per filiorum generationem: si permanserit in fide, dil. & satisfactione cum sobrietate*. Istud Domus Dei vocatur ibid. *Vnusquisq. domum suam habet ex Deo, unus quidem sic, alius autem sic*. Itaque 1. Thes. 4. *Sciat unusquisq. vas suum possidere in sanctificatione*.

DICO AD I. Falsum est. Nam vox *Sacramentum* habetur Tob. 12. Dan. 2. Col. 1. 1. Tim. 3. Apoc. 1. 17. Eph. 1. & 3. Nec tamē ibi *Sacramentum* propriē dictum asserimus: ut hic Eph. 5. Proinde Sectarii ex illis locis calumniose multiplicant nobis *Sacramenta*.

AD II. In viri & foeminae, non in Christi & Ecclesiae coniunctione, est *Sacramentum*: idq. magnū respectu Christi & Ecclesiae, & pro magnitudine gratiae promissae in Christo et Ecclesia, id est, in charitate sacramentali.

AD III. S. Augustinus loquitur de *Sacramento* nunc respectu Vinculi insolubilis: nunc ut de signo rei Sacrae: illud est in Christo & Ecclesia: hoc in viro & muliere *Sacramentum*, ut signum cū illius, tum gratiae conferendae.

Q V A E S T I O C I X.

Quibus porro probetur, & Oppugnetur Matrimonium esse Sacramentum?

LUTHERANI, ut Kemnitius p. 2. Exam pag. 1225. Ante Augustini tēpora nec generale nomen *Sacramenti* est tributum *Matrimonio*. CALVINVS *Infl.* l. 4. c. 14. §. 24. Ante S. Gregorium nemini visum dari *Matrimonium* pro *Sacramento* Bez. in Eph. 5. Nusquam in Augustino & Hieronymo appellari *Sacramentum Matrimonium*.

II. Lutherus Capt. Babyl. *Nusquam legitur aliquid gratiae dari uxorem augentis. Quin nec signum est gratia.*

III. Idem. *Matrimonium* fuit apud infideles, non *Sacramentum*, nec *Sanctum*; & multi eorum sunt meliores fidelibus: ergo non est *Sacramentum* novae legis.

IV. CALVINVS §. 34. In *Matrimonio* non est ceremonia exterior posita à Deo ad confirmandam promissionem.

V. Calvinus, Kemnitius. Id appellant Pontificii pollutionem apud Magistrum & Syricium Papam: At ea nequit esse *Sacramentum*.

VI. *Matrimonium* pugnat cum *Sacramento Ordinis*, quia negant ambo in uno posse consistere: at id absurdum.

VII. Papistis Coitus est pars *Sacramenti*: à quo arcent Sacerdotes. At id absurdum.

VIII. Kemnitius. Durādus apertē negat id esse *Sacramentum*, docetque multis.

AUTOR. Mentitur iniquitas fidei.

AD I. igitur S. Leo I. claruit anno 440 ante S. Gregoriū annis 130. S. Chrysostomus claruit anno 370. ante S. Augustinum 30. S. Ambr. August. & Hieronymo antiquior: Syricius Papa equalis Ambrosio, &c. Et ii tamen *Matrimonium* appellant verum *Sacramentum*, & docent. S. Leo epist. 92. *Cum societas nuptiarum ab initio constituta sit, ut prater sexum coniunctionem hab. ret in se Christi & Ecclesiae Sacramentum; dubium non est, eam mulierem Non pertinere ad Matrimonium, in qua docetur non fuisse Nuptiale Mysterium, id est, Sacramentum*. S. Ambr. l. 1. de Abraham. c. 7. *Qui sic egerit, peccat in Deum, gratiam soluit, & Sacramenti celestis amittit sortium* Syricius epist. 1. c. 4. ait, *Sacrilegium committit, qui viuentē transire ad aliam: at peccatum contra civilem cōtractum non est sacrilegium*. S. Augustinus tribuit *Matrimonio* & nomen *Sacramenti*, & rationem, docens id non esse *Sacramentum*, nisi in Ecclesia: Ideoque esse Insolubile. Nomen tamen *Sacramenti* non